

Eýranda suw ýetmezçiligi sebäpli protestler bolup geçýär

Category: Kitapcy, Publisistika, Sözler

написано kitapcy | 26 января, 2025

Eýranda suw ýetmezçiligi sebäpli protestler bolup geçýär

EÝRANDA SUW ÝETMEZÇILIGI SEBÄPLI PROTESTLER BOLUP GEÇÝÄR

Ýüzlerçe raýat gurakçylyk problemasyna garşy köçelerde üýşüp, režimiň we howpsuzlyk güýçleriniň garşysyna çykyşlar etdi, howpsuzlyk güýçleri olara göz ýaşardyjy gaz bilen jogap berdi. *Eýran suw ýetmezçiliginden ejir çekýän käbir şäherler demonstratlaryň «suw üpjünçiliginiň ýaramaz dolandyryşy» hökmünde baha beren ýagdaýyna garşy protestler bolup geçýär / Fotosurat «Tesnim» habarlar gullugy.*

Eýranyň çar künjegini gursap alan gurakçylyk belasy we hökümetiň suw gorlaryny peýdalanmaktaky geleňsizligi ýurduň gündogar we günbatar etraplarynda protestleriň bolmagyna sebäp boldy.

Zabul şäheriniň ýüzlerçe ýaşaýjysy duşenbe günü demonstrasiýa geçirip, Seýistan welaýatynyň Gilmend derýasyndan alýan suw

paýyny halka ýetirmekdäki geleňsizligini tankyt etdi. Kürdüstan welaýatynyň Diwandere şäheriniň ýaşaýjylary-da üç gije-gündizläp agyz suwunyň kesilmeginiň yzyndan köçelere döküldi we hökümetiň garşysyna çykyşlar edildi.

• Suwsuzlyk we weýrançylyk

Hepdäniň duşenbe güni, ýagny, 1-nji iýul gününüň agşamy Diwandere şäherindäki protestlerden alynan wideoýazgylar we fotosuratlar hökümetiň howpsuzlyk güýçleriniň raýatlaryň protest çykyşlaryna garşy göz ýaşardyjy gaz ulanandygyny, emma hökümet güýçleriniň görkezen ýowuzlygyna garamazdan häkimligiň binasynyň önünde üýşen raýatlaryň ygtyýarlylara şäherdäki suw ýetmezçiligini çözmäge çagyryandygyny görkezdi.

Adam hukuklary boýunça guramalaryň habarnamalaryna görä, geçen ýekşenbe gününden bäri Diwandere şäherinde agyz suwy akanok.

Seýistan welaýatynda Zabul şäheriniň ýaşaýjylary geçen hepde ygtyýarlylaryň suw ýetmezçiligine seretmek boýunça bökdençliklere we Gilmend derýasyndan suw alyp bilmeýändiklerine garşy çykyp, ýene bir gezek demonstrasiýa geçirdi. Demonstratlar hökümete garşy sözler ýazylan ýazgylary göterip çykdylar.

«ISNA» habarlar gullugynyň habar bermegine görä, demonstratlar Seýistan welaýatyndaky suw ýetmezçiligi meselesine garamak üçin Eýranyň prezidenti Ybraýym Reisiniň ýygnaýyş geçirmegini talap edýärler.

Eýrandaky gurakçylyk we suw gorlarynyň nädogry ulanylmagynyň dürli netijeleri bar we bulardan iň möhümi klimat göçlerindäki artyş.

Zabuldaky protestlerden alynan bir wideoda raýatlaryň biriniň ýurtdaky suw gorlarynyň nädogry dolandyrylýandygyndan we bu ýagdaýyň raýatlaryň durmuşyna oňaýsyz täsirini ýetirýändiginden söz açýandygy görüldi.

Demonstratlar, şeýle-de, ygtyýarlylary ekerançylyk we maldarçylyk pudaklaryna ýetirilen zyýan üçin dessine maddy kömek bermäge we bu pudaklary döwlet salgytlaryndan boşatmaga çagyrdy.

Hökümet ygtyýarlylary yzygiderli ýagdaýda Taliban bilen geçiren gepleşiklerinde Seýistanyň Gilmend derýasyndan gelýän suwdaky paýy meselesiniň üstünde duruljakdygyny öňe sürýär.

Şunuň bilen birlikde Ybraýym Reisiniň hökümet düzüminiň düzülen gününüň üstünden iki ýyl geçendigine garamazdan ýagdaý öňküligine galýar, hatda öňküsindenem nämälimleşýär.

Seýistan we Bulujystan welaýatyndaky Zabul, Nimroz, Zahk, Hamoun, Harand şäheriniň ýaşaýjylary geçen hepdelerde uly maddy we adam ýitgilerine uçrady we ýagdaý umuman alanda 120 günläp dowam eden musson ýagyşlary sebäpli hasam ýaramazlaşdy. Häzirki habarnamalar Seýistanyň we Bulujystanyň birnäçe ýerinde ýagan gazaply musson ýagyşlary netijesinde howply silleriň döräp biljegine ünsi çekýär.

Bulujystan boýunça habarlar berýän «Haluş» habarlar gullugy Berkor gümrük zonasynda geçen günlerde ýagan ýagyşlaryň yzyndan uly maddy ýitgileriň çekilendigini, şeýle-de; azyndan on sany ýangyç satýan söwdagäriň Nahgen derýasynda gark bolup ölendigini habar berýär.

Seýistandaky we Bulujystandaky derýalaryň hanasyndan çykyp joşmagy krokodil hüjümi howpuny artdyrýar. Daşky gurşawy goramak boýunça edarasy sebitiň ýaşaýjylaryna suwuň üýşen ýerlerine gitmezligi haýyş etdi.

• Klimatara göçler

Gurakçylyk we suw gorlarynyň nädogry ulanylmagynyň birnäçe sebäpleri bar, bularyň iň esasy-da klimat üýtgeşmeleri sebäpli göçä-göçlükleriň artmagy bolup garşymyza çykýar.

Şonsuzam soňky ýyllarda birtopar eýranly maşgala gündogar-günbatar etraplardan orta-demirgazyk etraplara göçdi.

Ýasuj şäheriniň Sedat Mahmudi obasynyň ýaşaýjylary düýn «Horasan-3» bendiniň gurluşygyna nägilelik bildirmek üçin Kohgiluyé we Boýerahmet welaýatynda suduň binasynyň önünde üýşdi.

«ILNA» habarlar gullugynyň habarnamasy bir raýatyň aýdan «10

müňden gowrak daýhan ýerinden-ýurdundan jyda düşüriler. Birnäçe tebigy we adam eli bilen döredilen baýlyklar ýitip-ýok bolmagyň önüsyrysynda dur, ýaşajjylaryň köpüsi garyp, ýeter-ýetmezçilik janyňy alyp gelýär» diýen sözlerini ulandy.

Kohgiluýe we Boýerahmet welaýatynyň wekili Ahmet Mehdi Roşanfiker ilaty 10 müňden agdyk 17 obanyň suwuň astynda galjakdygyny mälim etdi.

Ol «Netijede bu ýaşajjylar şäherdäki gije ýatylýan wagtlaýyn ýatakanalarynyň sanynyň artmagyna garaşylýan Ýasuj şäherine göçmäge mejbur bolarlar» sözlerini ulandy.

Suw gorlarynyň nädogry ulanylmagy Eýranyň käbir sebitlerinde öňdenem ýörgünli halk protestlerine ýol açdy.

Hökümet ýurtdaky gurakçylygyň we suw ýetmezçiliginiň howpsuzlyk problemasyna öwrülmeginden gorkýar.

Muňa mysal hökmünde görkezsek, Tähran 2020-nji ýylda Ahwazda we Yspyhanda suw ýetmezçiligi netijesinde dörän hereketleri diýdimzorluk, basyş, oka tutmalar, göz ýaşardyjy gaz, tussag etmeler, gynamalar we beýleki usullar bilen basyp ýatyrypdy.

«Independent Persian» internet gazeti, 03.08.2023 ý.
Publisistika